

Q. D. B. V. 1707, 16
DE

**STERILITATE
MULIERUM,
PRO LOCO**

In Gratosissima Facultate Medica
Lipsiensi,

suo tempore obtinendo

Publice disputabit.

MARTINUS NABOTH,
Phil. & Medic. D.

Respondente

JOHANN. ERNEST. KRUSCHIO,

Medic. Cultor.

Ad d. 16. Mart. Anno M DCC VII,

H. L. Q. C.

L I P S I Æ,
recusã 1709.

STERNI LATE
M. L. R. O. M.
P. N. O. S. S. O.

IN GIBBONIA DE CURIA MEDICA
L. P. H. O. S. S. O.

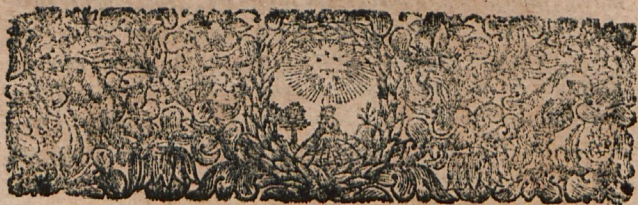
M. A. R. T. I. N. I. A. M.

JOH. W. F. R. E. S. S. I. N. G.

1717

PRÆFATIO.

Mulierum genitalia miraculum nature ab industria Johanne Svammerdamio fuisse appellata, nemo facile mirabitur, qui vel cum laudato Anatomico ad miram in iis vasorum sanguiferorum conformationem, vel cum Thoma Bartholino ad miram orificii uterini dilatationem in partu, vel in genere ad miram ipsorum in sexu concipiendo, gerendo & excludendo utilitatem respexerit. Ex autopsia quippe Svammerdamius p. 6. scripsit, vasa spermatica mirabili fabrica constare, ut explere aviditatem intuentis nequeant ob reticulatam eorundem figuram & miris modis concertas circumvolutiones; notabilem itidem esse anastomosis arterie hypogastricæ, serpentino ductu per latera colli ascendentis cum arteria spermatica descendente. Bartholinus autem Anatom. Reform. p. 280. per experientiam annotavit, orificium uteri interius admirabili modo aperiri, ubi pro fetus magnitudine dilatari debeat, ut aequalis fere cavitas sit a fundo uteri ad pudentum, per quam fetus exeat. Quod quemadmodum Galenus, nos mirari posse, intelligere non posse, dudum acclamavit, ita non solum partus, sed & conceptionis atque gestationis opus omne adeo existit admirandum, ut quemvis, tum ad miram partium muliebrium structuram attentè considerandam, tum ad divini Artificis, qui nos confor-

madie, sapientiam & potentiam summam, devote venerandam impellat. Si organorum vero femineorum status naturalis tantam parit admirationem, neque status eorundem preternaturalis omni tali penitus destituetur: verissimum siquidem Antonii Molinetti effatum videtur Disser-tation. Anatom. Pathologic. p. 326. hisce expressum verbis: mirum quanta mala uterum oppugnent, quantis viscus subji-ciat injuriis, non tantum ipsi, sed corpori universo exitialibus. Ex omnibus tamen sterilitas ad uberio-rem sui considerationem me nunc eo magis invitat, quo anxius Sexus sequior de ea solet conqueri. De mulierum autem sterilitate dum differere simulque cogitata: nonnulla de ovario novo addere conor, avertat ante omnia D. T. O. M. ne labor meus evadat sterilis, sed eam in sui potius divini Nominis gloriam proximique salutem cedere jubeat clemen-tissime.

I.

Lingva græca variorum terminorum, qui Latinis ac imprimis Medicis in usu nunc sunt, adeo fecunda deprehenditur mater, ut ipsam sterilitatis quoque vocem ex στεγνόν, i. e. orbare, privare, carere, peperisse Becmanno dicatur. Cujus originis intuitu nomen quidem sterilitatis omnem privationem & defectum in genere innueret, consuetudo tamen prevaluit, ut fructus desiderati sive specierum progignendarum in regno tum vegetabili, tum animali, defectum speciatim significaret. Quem enim latet, de terra, de agris sterilitatem in sensu latiori a Scriptoribus enunciari; in strictiori autem sensu a Medicis accipitur, dum circa hominem occupati, generationis hujus privationem sterilitatis nomine effe-runt ejusque rationem tam in viris, quam in foeminis indagant. Qualis sterilitas a græcis ἀστερία, ἀγούα, ἀστυνία proprie dicitur, arque voce germanica, Unfrucht-barheit

barfeit saepe etiam intelligitur. Nos de mulierum magis, quam virorum sterilitate in presenti solliciti, eam nihil aliud esse asserimus, quam mulieris in matura aetate constitutæ atque viro sano utentis impotentiam ad prolem concipiendum, a vitio partium vel solidarum sive genitalium, vel fluidarum, dependentem.

II.

Sterilitatis nempe hic perpendendæ *subjectum* quod foemina non quævis, sed aetate matura fruente atque cum viro foecundo consuetudinem habentes censentur ab omnibus. Foemella quippe in aetate adhuc infantili aut nimis juvenili constitutæ, uti referente *Lazarus Riverio Prax. Medic. libr. 15. cap. 15.* ratione viarum angustissimarum virum vel plâne non, vel saltem non nisi cum summo dolore admittere valent, ita sterilitatis non magis arguendæ veniunt, quam mulieres jam effatæ & quinquagesimum aetatis annum transgressæ. Certe quarum vigor corpus proprium sustentandi multum jam periit, eâ novo producendo atque nutriendo corpori æque idoneæ existunt, ac quarum vires ad ampliora corporis incrementa etiamnum postulantur. Quia conceptio vero a sola foemina nunquam obtineri potest, ideo nec virgines nec viduæ, ceu quæ a viro abstinere tenentur, merentur sterilibus annumerari. *Subjectum* autem quo sterilitatis partes ipsæ mulierum habentur genitales, quarum mirandam conformationem una cum visibus, præter alios Anatomicos, *Regnerus de Graaf* in peculiari Tractatu, atque uteri structuram *Antonius Nuck Adenograph. Curios. & Celeberrimus Ruysch* in *The-saur. Anat.* egregie dederunt explicatam. Quod si tamen partes tales a naturali & debita textura recedant, tantum abest, ut solius subiecti fungantur vice, ut proximam etiam causam exhibeant evidenter, a qua sterilitas muliebris proficiscatur.

Quemadmodum enim in generationis negotio mulierum est, tam virile membrum pudendo & vagina uterina excipere, quam semen a viro emissum recipere receptumque usque dum ovulum aliquod foecundatum verit, retinere; ita si muliebria præternaturaliter tali ratione se habeant, ut vel intimius cum viro commercium respuant, vel feminis etiam ejaculati receptionem retentionemve impediant, sine dubio in causa erunt, cur foeminarum foetum concipiendi spes omnis decoller. Causarum, naturalem congressum remorantium, alia in pudendo, alia in vagina uterina, videntur subesse. In pudendo primum clitoridis sive virgæ muliebris nimis occurrit excresecntia, quæ talem subinde molem & longitudinem acquirit, ut non solum oneri sit ipsi individuo, sed & coitum cum viro multum arceat. Excesivum ejusmodi ac inutile clitoridis incrementum, endemium Arabibus Aegyptiisque esse malum, *Veslingius synt agm. Anatom. cap. 7. p. 108.* affirmat, idem tamen in aliis quoque *Regner. de Graaf de Mulier. Organ. p. 175. Tulp. libr. 3. obs. 35. Rbodius Cent. 3. obs. 42. & Plazzonus de Partib. genital. p. 134.* annotarunt. *Panarollus Pentecost. 4. obs. 4.* meretricem commemorat, cujus clitoris productior pueri duodecim annorum mentulam amularetur. Quo magis enim clitoris excresecit, eo magis tempore oestri venerei turgescens, instar priapi, hortum muliebrem a virili, ut *Graaf* laudati verbis utar, tuetur. Hinc Nymphæ clitoridi adstantes, si non palmari aliquando sua longitudine & latitudine orificium vaginæ exterius obtegendo, saltem post exulcerationem conerescendo, foeminis obstare queunt, quo minus admittant viros. In alia meretricula *Panarollus Pentecost. 4. obs. 3.* alteram nympharum tantæ vidit magnitudinis, ut piscem Torpedinem repræsentaret, atque amantes solo aspectu in fugam verteret. A labiis denique pudendorum,

rum, sive ab ortu, sive post hunc ab exulceratione conglu-
tinatis nullum viro aditum ad cavitatem vaginae concedi,
Fabric. ab. Aquapendente Oper. Chirurgic. p. 279. observat.

IV.

In vagina vero uterina haeret culpa, ubi vel variis
angustetur rationibus, vel penitus etiam deficiat. An-
gustia praeternaturalis nunc ingressum ejus, qui ab Anato-
micis alias orificium uteri externum appellatur, nunc reli-
quum canalem afficit. In virginibus vagina ostium ordi-
nario membrana, hymenis titulo veniens, ita cingit, ut in
recensnatis fere ultra medietatem orificii, in adultis autem
virginibus ad tertiam aliquando quartam tantum partem
dicti ostii protendatur, illudque solium connivendo occlu-
dat. Qvalis membrana si crassior totum introitum vagi-
nae claudat, foemellas non solum Atretas reddit, sed & ine-
ptas cum viro congregiendi, prout imperforatarum ejus
modi mentionem *Forest. libr. 28. obs. 55. Blasius obs. p. 39.*
40. Anton. Benivenius de Abdit. rerum caus. cap. 28. inje-
cere. Et ipse recordor in virgine hujus civitatis honestis-
sima totam orificii vaginae circumferentiam a simili mem-
brana praeternaturali occupatam fuisse, simulque, quia
menstrua exitum non invenirent, abdominis cavitatem
ita distentam, ut hydropem mentiretur, una cum insigni-
in vagina versus exteriora ipsamque membranam pre-
mentis sensu. Ad contactum membrana ista apparebat
mollis & convexa cum aliqua renitentia instar ulceris jam
maturi; eadem vero incisa notabilis quantitas humoris,
loturae carnis similis, primo cum impetu, postea lente ef-
fluebat cunctaque symptomata sensibiliter remittebant.

V.

Ipsa vero vagina uterina per modum nunc com-
pressionis, nunc constipationis, nunc coalescentiae adver-
titur arctari. Comprimentis vice modo luxurians pin-
gvedo extrinseca, modo fibrae ipsae vel rigidiores, vel cal-
losae

losæ ac cartilagineæ factæ funguntur. A pingvedine quippe externa nimia vias uteri ipsamque uterinam vaginam angustari, *Lazar. River. Prax. l. c.* notat, causam, cur virgines seniores virum aliquando vix admittant in partes genitales defectu exercitii venerei rigidiores ac strictiores redditæ haud absone rejiciens. Prout vagina quoque latera cum ætate callosa evadere, ex *Primerosio de Morb. Mulier. p. 231.* quandoque vero internam vaginæ peripheriam duritiem cartilagineam atque capacitatem angustiorum acquisivisse, ex *Riolo Anropol. l. 2. cap. 32.* discernere licet. Imo ad compressionem vaginæ uterinæ ipsa quoque procidentia sive prolapsus uteri videtur pertinere, cum *Blasio obs. Med. part. 3. obs. 1. & 2.* in veram atque imperfectam discernenda. Verus nempe est prolapsus, quando ipse uterus membranosis suis ligamentis laxatis deorsum ruens in vel extra vulvam propendet, internumque ejus osculum foras prominet, cum primis partus difficilis occasione contingens, dum placenta firmiter adherescens ab imperita obstetrice nimium protrahitur, attestantibus *Petro Marchettis obs. chirurg. 61. Paræo chirurg. l. 23. cap. 40. & Stalpart van der Wiel obs. Anatom. chirurg. 67.* Imperfectus autem prolapsus reputatur, quoties relaxata & extra pudendum prominens conspicitur vagina, qualem solam *Job van Meckren obs. chirurg. 51. & Roonbuisen obs. Part. 1. obs. 2.* admittunt, ut plurimum a præternaturali humorum ad uterum affluxu originem trahentes, quo membranæ vaginæ emolliantur atque in insignem tumorem distendantur. Quibus tertia procidentia uterinæ species a *Celeberr. Frider. Ruysch obs. Anatom. chirurg. 10.* additur, quam uteri inversionem vocat, inductam vel ab obstetricibus minus expertis, vela conatibus, post partum remanentibus, ubi uterus totus quantus est, invertitur, nec unquam nisi in aut mox post partum accidere potest. Conferatur de tali etiam *Stalpart van der Wiel Cent. 1. obs. 57.*

VI.

Tractum vero sive canalem vaginae porro consti-
pant scirrho atque condylomata, observata & descripta
a *Petro Foresto Libr. 28. obs. 45. & 53.* scirrhus ab humore
lento atque crasso progignitur, plerumque tamen inflam-
mationem insequitur, ubi hæc neque discussa fuerit, ne-
que in abscessum mutata, aut saltem perverse curata, vel
in principio repellentia & adstringentia, vel in fine for-
tiora discutientia intempestive adhibendo. Qualis tumor
non modo congressum impedit, sed & foeminis, sive stent
aut ambulent, sive sedeant aut decumbant, multam mole-
stiam parit. Incedentes namque grave pondus incessumq;
difficilem experiuntur, sedentes autem vel decumbentes
percipiunt, quomodo sua gravitate intestinum rectum
premat. Condylomata vero sunt velut hypercarcoses, in
collo uteri vel vagina post aliquam ulcerationem vel in-
flammationem enatae, ingressum viri eo magis impeden-
tes, quo majores magisque vaginam occludant. Specta-
re huc itidem fungi uteri videntur, vulvam simul obtu-
rantes, a *Tulpio obs. Med. libr. 3. cap. 33. & 34.* recensiti,
nec non uteri polypi carnosissimi, a *Ruyfchio obs. 6.* exhibiti;
maxime vero huc referendum illud sarcoma, quod ute-
ri ostio adnatum, totamque vaginam occupans & foras
propendens a *Kerckringio Spicileg. Anatom. obs. 53.* descri-
bitur.

VII.

Angustatur demum vagina uterina, impeditque
quo minus foemina viro queat uti, si parietes ejus coalue-
rint, atque latera in unum veluti corpus coiverint. Qua-
lis vaginae coalescentia rarius quidem ab ortu & connata
esse solet, talem tamen in virgine quadam annotare li-
cuit, quæ nubens marito, cum ab hoc iniri non posset,
Medici sistebatur judicio, ut aperiret, quid hoc in nego-
tio esset faciendum. Medicus separationem laterum

B

vagi-

vaginæ ope cultelli incisorii moliebatur; ast quamprimum videret, coalescentiam altius procedere simulque vasa sanguifera majora apparere, ab operatione ulteriori desistebat. Sæpius coalitus ejusmodi vaginæ prævias læsiones alias solet sequi: sic post exulcerationem, v. gr. a variolis mali moris sive confluentibus, ab ambuisione aut lue venerea, coalescentiam vaginæ *Platerus Prax. l. 2. cap. 17. & Anton. Benivenius de Abdit. Rer. Caus. cap. 31.* observarunt. Sic vaginæ coalitum ex partu difficili *Baubinus Anatom. Lib. 1. cap. 49.* memoravit, hæud difficulter tunc contingens, quando vaginæ latera a foetu, sive ob magnam molem, sive ob præternaturalem situm difficilius egrediente, lacerata fuerint laceratorum autem cura neglecta. Aliquando latera vaginæ tantum interveniente membrana coherent.

II X.

Præterquam tamen quod multiplex vaginæ uterinæ angustia hæctenus descripta virum arceat, multo minus hic a foemina admitti poterit, si omnem vaginam contingat deficere. Vaginæ siquidem uterinæ partem superiorem cum ipso uteri fundo integro quandoque abortu, errante sive potius impedita natura, deesse, tradit *Columbus de Re Anatom. libr. 15.* Aliquando post ortum vaginam erodi posse, ex *Antonio Benivenio Libr. de Abdit. Rer. Caus. cap. 11.* innotescit, utpote qui mulierem quandam refert, a pernicioso vulvæ ulcere non prius sanatam, quam vulva corrupta & in frustula comminuta prorsus defluxisset atq; decessisset, per annos postmodum decem vitam adhuc sanam protrahentem. Imo a gangræna subinde ac sphacelo vaginam cum utero erosam fuisse, foeminas nihilominus supervixisse, *Johann. Langius Libr. 2. Epistol. 39. & Paræus Chirurg. Libr. 23. cap. 41.* testantur.

IX.

Ast etiamsi viæ genitalium muliebrium viro liberum

berum concedant aditum, mala tamen utrius conformatio latere poterit, quæ semen virile nec admittendo, nec debite retinendo mulierem sterilem efficit. Interdum namque ipsius uteri vel cervix, vel fundus præternaturaliter tanta laborat angustia, ut vix quicquam spermatis virilis ad cavitatem uteri penetrare, multo minus ibi subsistere queat. A coitu autem virile semen in utero revera superesse, Experimentiss. *Ruyfcbius* dedit comprobatum, in *Theaur. Anatom. VI, p. 15.* mulieris a marito in adulterio occisæ uterum exhibens aliquando tumidiorem, totumque cum utraque tuba semine albo & bene cocto refertum. Quemadmodum etiam laudatus *Ruyfcbius Theaur.* allegato p. 64. orificii uterini angustiam nimiam, a strictiori fibrarum compage promte inducendam, sterilitatis annumerat causas; ita si idem uteri ostium vel prorsus fuerit clausum, quale *Fabricius ab Aquapendente Oper. Chirurg. p. 280.* & *Platerus Prax. Tom. I, p. 577.* designant, vel saltem ab excrescentia carnea, a *Bierlingio Misc. N. C. Dec. I. A. 2. obs. 208.* notata, obturatum, vir pariter omnem congressum cum foemina celebrabit sine fructu.

X.

Qualis iudem evadit irritus, si conveniens uteri capacitas desideretur, dum uterus vel a mole quadam externa comprimitur, vel a duritie scirrhusa aut saltem majori fibrarum rigiditate constipatur, vel denique a quodam heterogeneo obstruitur. In crassioribus omentum uteri osculum comprimens *Hippocrat. Libr. 5. Aph. 46.* jam jam pro sterilitatis causa venditavit hisce verbis: *quæcumque præter naturam crassa existentes non concipiunt in utero, bis omentum osculum uteri comprimit, & priusquam attenuentur, non concipiunt.* Potior tamen ab omento in totum uterum compressionis effectus editur, adeoque sterilitas certius inferitur, si omentum ipsum durum & fere lapidosum fuerit, quale cum sterilitate in foemina

mina *Panarollus Pentecost. 3. obs. 10.* observavit. Uterus scirrhusus, quem ceu sterilitatis causam *Scholzius Misc. N. C. Dec. 1. A. 2. obs. 60.* describit, tanta fuit duritie, ut cultro acutissimo non nisi vi potuerit discindi. Nec multum dissimilia uteri scirrhusi exempla sunt, quæ ab *Hildano Cent. 1. obs. 16.* atque *Losio Libr. 4. obs. 1.* enarrantur. Rigiditas autem ac strictior fibrarum uteri compages aliquando naturalis habetur; sæpius autem adventitia a sanguine acriori vel calore etiam præternaturali, saltem hæctico, contingens. Ex heterogeneis vero, quæ cavitatem uteri obstruere valent, calculos, sanguinem grumosum, & aquam sufficiat nominasse, Uterus grandinibus & calculis refertus a *Schenkio obs. 331.* sistitur, prout in *Comitissa* quadam sterilitatem feliciter cessasse *Plaver. obs. libr. 1. p. 259.* recenset, postquam corpus membraneum, crasum, latum & fibrosum rejecisset. In hydropicis autem nonnullis mulieribus solum uterum insigni aquarum mole turgere atque ab eadem incredibiliter expandi in *Vesalio de Human. Corpor. Fabric. Libr. 5. cap. 9.* & *Bonetto Anat. Pract. p. 1139.* legere datur.

XI.

Sed annon ab utero ad testes nunc muliebres atque tubas Fallopianas accedere, harumque etiam partium malum habitum spectare conveniat, quomodo sterilitatis nonnunquam tragœdiam in foeminis ludat? Certe si eorum subscriberem sententiæ, qui mulierum testiculos pro genuino ovario, tubasque Fallopianas pro seminis virilis ac ovi ductibus venditant, ejusmodi organorum varia structuræ vitia inter proximas sterilitatis foemineæ itidem causas omnino referrem. Quoniam vero varia obstant, cur in dictorum testium vesiculis, veluti ovulis veris, conceptionem haud fieri mihi persvadeam, e diverso aliud ovarium genuinius in utero ipso vidisse visus mihi fuerim, veniam merebor, si morbos tubarum & testiculo-
rum

rum, non vero ovarii novi, sterilitatis inter causas neglexero. Conceptionem namque fieri posse absque ullius in testiculis foemineis vesiculae subsidio, docent ex mulieres, quae conceperunt atque pepererunt, vesiculis tamen omnibus in testibus caruerunt. Provoco primum ad puerperam a *Dn. D. Iohann. Christiano Schambergio*, Professore in hac Academia superioribus annis Celeberrimo *A. 1703. Mense Decembri* dissectam, cum mox a partu difficili vitam cum morte commutasset. In hac, abdomine inciso, ingens statim in oculos incurrebat testium moles, ordinariam quadruplo exsuperans atque intra se non vesiculas & glandulas, sed multam pinguedinem cum pilis intermixtis comprehendens: pilorum alii erant longiores, longitudinem digiti adaequantes, alii breviores, in extremitate una radicem, in altera cuspidem, instar perfectorum pilorum, obrinentes, nulli tamen tunicae, sed soli pinguedini, inherentes: Provoco dein ad foeminas, quae liberorum extiterunt matres, etiam si testes haberint scirrhosos & omnibus vesiculis vacuos. Sic *A. 1701. multis Medicinæ studiosis presentibus foeminam 34. annorum* dissecui, cujus uterque testis, magnitudine fere pugni, totus cernebatur scirrhosus, nequicquam vesicularum vel glandularum exhibens, sed instar cartilaginis sese habens. Sic in foemina honesta *36. ætatis annos agente d. 29. Jul. A. 1704.* incisa, uterque pariter testis pomii majoris magnitudine superficiem satis inæqualem, & ex viginti quasi nucibus avellanis coagmentatum ostendebat, nec alia corpuscula substantiæ perquam duræ ac ferme cartilagineæ internam eorum molem constituebant.

XII.

Tubas vero Fallopianas nec semini virili ad testes, nec ovulo etiam ab hisce ad uterum transferendo inservire, facile comprobabunt foeminae omnes, quarum post partum & obitum, cum ab aliis, tum a me apertarum, tu-

bas cum testibus strictissime coaluisse aliquoties observa-
vi. Comprobabunt idem non minus canes foemellæ,
quæ feliciter foetus conceperunt, conceptosque ediderunt,
postquam tubæ Fallopianæ juxta ornamenta foliacea utri-
trinque ante congressum ita constrictæ essent, ut lateralis
ipsarum successive potuerint coalescere. De novo au-
tem ovario cogitando ansam præbuit Anatomia publica,
quam ex speciali Mandato Electorali *Experientisf. Iob.
Fridericus Ortlob, Anatom. & Chirurg. Prof. Extraord.* nunc
beatus *Ann. 1694. Mens. Ianuar.* administrabat. Etenim
cum viscerum præparatio mihi concrederetur, inter re-
liquas partes corporis, cervicem uteri teretem, crasum,
atque exterius contractu durum & turgidum, interius ve-
ro, cum eum incidere, vesicularum sive ovulorum ple-
num, ita observare contigit, ut ovula ipsa multum pariter
turgerent, atque duritiem externam cervicis formarent,
humorem continentes qui coctione levi concrederet.
Quales vesiculas pro ovulis genuinis a me reputatas etiam
postmodum in quæ plurimis sexus sequioris cadaveri-
bus tum publice, tum privatim, & hic, & Halæ Magdebur-
gicæ dissecis non solum annotavi, sed & *D. D. Friderico
Hoffmanno, Consiliario & Archiatro & Regio Prusico ac Prof.
Publ. Medicinæ Primario in Academia Fridericana Ce-
leb. D. D. Iohanni Wilhelmo Pauli, Anatom. & Chirurg. Prof.
Publ. in Academia Lipsiensi Celeberrimo, D. D. Iohanni
Christiano Schambergio, Lipsiæ quondam Anat. & Chirurg.
Prof. Publ. celeb.* multisque Medicinæ Alumnis demon-
stravi. Ovarii siquidem muliebris novi nomine nihil
aliud intelligo, quam vesicularum, ceu verorum ovulo-
rum, in cervice cumprimis uteri, conceptioni quam ma-
xime destinatarum congeriem.

XIII.

Ovarium dum dico novum, neatriquam nego,
vesiculas in utero ab aliis ante me fuisse annotatas;
men-

mentionem quippe earum *Regnerus de Graaf de Mulier. Organ. p. 237. A. 1672.* & *Des Noues* apud *Nicolaum de Blegny Zidiaci Medico-Gallici Ann. 1681. p. 21, 77, 106.* fecerunt. Quia prior tamen easdem pro hydatibus i. e. praternaturalibus, non semper, sed sæpenumero saltem occurrentibus, habuit, posterior autem ipsas magis in orificio interno consideravit, tanquam organa, materiam spermaticam aservantia, in coitu a foeminis excernendâ à nemine autem alio tales, quantum quidem scio, pro veris ovulis adhuc assertæ fuerunt, nullus, spero, vitio mihi vertet, quod ejusmodi vesicularum, tanquam genuinorum ovulorum congestum ovarii novi titulo eadem libertate nunc velim insignitum, qua muliebres testes *Steno* quondam, *Hornius*, *Kerckringius*, *Svamerdam*, & *de Graaf* ovaria appellarunt. A quibus tamen præsens novum multum distat, quod in foemellis semper sine discrimine temporis reperitur, quod sit solitarium seu unicum, quod veris demum constet ovulis, quæ sperma virile contingere, eorumque unum vel alterum actuare sive foecundare possit, absque eo, ut de via anxie prius disputandum veniat, per quam virile semen ad illud debeat pervenire.

XV.

Ovarium siquidem novum in commodo deprehenditur loco, in ipsa videlicet, prout jam indigitatum, cervicis uteri superficie interna, quam omnem fere, ad infimam usque cavitatis fundi uterini partem, occupat, egregie imprimis vesiculis in foemellis viro maturis, turgens. Aliquando tamen vesiculæ etiam nonnullæ limbum sive circulum orificii interni, quo cum vaginam respicit, excurrunt, interdum, licet rarius, in cavitate quoque fundi uterini una vel altera occurrit. Et licet ovarium tale sit simplex, subinde nihilominus in circumferentia cervicis interna fere instar binarum abuscularum cum ramulis expansarum atque fructibus conspicitur.

Cujus.

Cujuslibet vesiculæ, figuram rotundam seu ovalem quodammodo præ se ferentis, pars tertia circiter extra internam cervicis uterinæ superficiem prominere, duæ vero partes substantiæ cervicis immerguntur, cum eadem veluti continuatæ. Magnitudine non minus ac numero, vesiculæ dictæ satis variant, dum earum aliæ pisum majus, aliæ minus, nonnullæ semen cannabis, plures grana milii, magnitudine æmulantur; in subjectis junioribus vesiculas plures & minores, in natu majoribus majores & germen promptius, in senioribus easdem pauciores videre licuit. Propter vesicularum autem protuberantiam æque ac propter fibrosam sive cellulosam cervicis figuram, non potest non ovarium integrum apparere inæquale.

XV.

Ast quo constet, ovulorum nomen vesiculis istis merito decerni, exactius paulo vesicularum ejusmodi conformationem juvabit lustrare, ex placenta nempe, Tunica, Humore, Embryone atque Vasis i. e. tot partibus, quot ad foetum producendum, tegendum & nutriendum requiruntur, resultantem. Quantum namque ovuli, i. e. duæ tertiæ substantiæ cervicis est immersum, tantum placentæ uterinæ explet vicem, utpote ex meris vasculis sanguiferis æque contextum, ac placentæ alias structuram ex solis talibus vasculis constatam *Casseri* & *Clariff. Ruyschii* evolvunt. Ideoque circa uterum nulli quoque majores & copiosiores rami vasorum hypogastricorum & spermaticorum inseri videntur, quam circa cervicem, ubi ovariam interius locatur. Quæ autem ovuli pars à connexionem libera, i. e. tertia, prominere membranosa, in ovulis majoribus haud difficulter in duas lamine discerpi valet, ita ut hæc rudimenta existant, chorii & Amnii, seu duarum tunicarum foetum involentium, quarum illa crassior, hæc subtilior habeatur; prout ovula immaturius exclusa & à *Celeberrimo Ruyschio in Theaur. Anat.*

Anat. VI. delineata sintu placenta atque membrana-
rum exactius convenit cum ovulis in cervice uteri haren-
tibus, quam cum vesiculis à mulierum testibus deprom-
tis. Membranis vulneratis humor contentus, qui an-
tea transparebat, ceu humoris amnii principium promte
effluit plus minus glutinosus & pellucidus, instar albu-
minis ovi, levi coctione inspissandus. Ratione glutino-
sitate ejusmodi humoris, pariter atque ratione vigoris
naturalis, ovula minus alterantur, quamvis ovarium per
aliquot dies libero exponatur aeri, sed diu admodum tur-
gidula & limpida persistunt. Quas circumstantias vero-
rum ovulorum proprias esse, *Regnerus de Graaf de Mulier.*
org. p. 301. & seq. arbitratur. Humori tamen subtilis in-
natar fibrilla, quæ primordium existit funiculi umbilica-
lis, ex vena simplici, duabus arteriis, uracho, fibris ner-
veis atque in volucro communi, *Hobokenio Anatom. Secun-*
din. Human. Drelincurtio de Umbilic. Fœt. Human. & Ver-
beyen Anatom. Corp. Human. observantibus, contexti; qua-
lis in ovulo, per quatuordecim dies impragnato, excluso
instar fili duplicati tenuioris comparere aëolet. Neque
rationi nostræ denegatur concipere germen, i. e. corpus-
culum fœtus in mole minima, fibrillæ prædictæ affixum,
eo magis, quod revera germen in ovulo majori ex hujus
fando sub specie corpusculi albi magnitudine seminis
falicis vimineæ, per humorem crySTALLINUM transparens,
tanta simul soliditate gaudeat, ut, ovulo vehementissimo
commoto, neutiquam diffluat, etiamsi singulas fœtus par-
tes nullus oculus, optimis quoque vitris armatus, queat
discernere.

XVI.

Veris itaque ovulis in ovario nostro ex intimiore
vesicularum textura comprobatis, quemadmodum con-
ceptio inchoari & perfici sine negotio potest, si unum al-

C

terumve

terumve ovulum maturum a semine masculino recta via
per internum uteri ostium ad cervicem delato, actuetur,
i. e. observantibus *Gulielmo Cole & Raymundo Vieussens in*
Præfatione Systematis Vasorum Novorum, motum proprium
pro solidarum partium embryonis nutritione inchoanda
& continuanda recipiat. Ita nullum est dubium, quin con-
ceptio impediatur, si ovulorum vel partes ambientes, i. e.
tunicæ & placenta, vel contentæ, h. e. humor, vasa & ger-
men, a naturali habitudine recesserint. Recedunt au-
tem membranæ atque placenta quam maxime a debita
conformatione, si illæ transparentiam cum opacitate, v-
træque autem teneritatem atque flexibilitatem cum cras-
sitiæ ac rigiditate præternaturali commutaverint, adeo-
que ineptæ evaserint, per quarum poros seminis virilis
portio spirituosior penetrare, vasa dilatare, ipsumque
germen actuare valeat: Ambientibus quippe hisce parti-
bus ita vitiose sese habentibus, funiculus umbilicalis at-
que germen eodem simul vitio tanto magis laborabunt,
quanto majorem curam placenta obtinet. Continuatatem.
Ex contentis autem humor imprimis conceptionem fru-
strabitur, ubi totus inspissatus funiculus atque germen
comprimendo omnem eorum expansionem ac nutritio-
nem sufflaminaverit. Fatendum interim exempla hæc
deesse, e quibus constet, ovula solum præternaturaliter
fuisse constituta, reliquum vero uterum valuisse optime;
quorum namque vitiorum vel uterus jamjam accusatus
fuit, vel etiam fluida nunc postulabuntur, ea necessario
quoque afficiunt ovula.

XVII.

Mulieres videlicet porro infœcundæ evadunt culpa
nunc sanguinis, nunc lymphæ, nunc spirituum animalium.
Sanguis uberius, Plethoræ titulo veniens, conce-
ptionem tunc solet turbare, quando in utero congestus,
hunc

hunc intumefaciendo, tam cavitatem, quam orificium simulque ovulorum porosita coarctat, ne virile sperma ingredi, multo minus in aliquod ovulum agere queat. Sanguis hinc acrior & fervidior, in quantum cum uteri ejusque ostii fibris, tum ovulis pariter, rigiditatem conciliandohaud absimilem constipationem infert, sterilitatis muliebris iridem emergit causa: quemadmodum crassior sanguis reus percipitur, si vasa uterum, *Molinetto Dissertat. Anat. Patbol. p. 329.* annotante, in varices distendat variosque producat cruciatus. Sanguis demum, qui singulis mensibus ordinario a mulieribus excerni solet, licet foetus formandi nullam constituat materiam, secus ac vererum nonnulli opinati fuerunt, sterilitatem tamen relinquere pariter: post se potest, sive luxuriet, sive deficiat, sive acrior etiam prodeat. Menses namque retenti qua ratione successive corrumpantur, faminasque ad cachexiam & sterilitatem disponant, *Primeros. l. 1. p. 233.* & *Platerus obs. libr. I. p. 247.* loquuntur. Amenstruis nimis æque, ac ab omni enormi hæmorrhagia, ex uteri fundo profluente, sterilitas eo magis dependebit, quo major uteri flacciditas atque ad semen retinendum impotentia solet insequi. Qualem sterilitatem *Riedlinus Lin. Medic. 1. 4. p. 549.* infœmina memorat, quæ primo statim matrimonii anno gravida facta fuerit, sed tribus ante partum diebus ingentem sanguinis quantitatem per uterum profuderit, hincq; foetum mortuum in lucem ediderit. Sanguis denique menstrualis acrior, non minus ac malignitate ab ulceribus pravis & cancerosis luis veneret, v. gr. elephantiasis &c. inquinatus, internam uteri superficiem atque ovula erodendo faminas aptitudine concipiendi privat.

XIIX.

Lympham vero subinde in sterilitate culpandam esse, sive abundantia tantum, sive qualitate simul peccet,

Hippocrates dudum agnovisse videtur, dum *Sect. 5. A. 61.* omnes, qua præhumidum uterum habent, concipere negat. In toto liquidem corpore sero præpollente, prout in cachexia scorbutica serosa fieri solet, quoniam plus etiam lymphæ ab uteri & vaginæ uterinæ glandulis secernitur & coacervatur, non modo uteri ostium hiat, viæ magis lubricantur, semenque virile minus retinetur, sed & hujus efficacia plane obtunditur, parumque delectationis in congressu percipitur, quale exemplum *Timæus ad Guldenklees l. 4. Cas. 19.* recenset. Spectat huc speciatim fluor albus, qui, *Foresto libr. 28. obs. 57. Primeros. l. a. & Platero obs. libr. 1. p. 249.* observantibus, fœminas tunc imprimis steriles efficit, quando non ex folis glandulis vaginæ, verum uteri quoque promanaverit, atque cachexiæ totius vel effectus, vel causa extiterit. Neque ulcera hic uteri cum alia, tum venerea, silere oportet, saniem acriorem ac foetidam continuo stillantia spemque sobolis intercipientia. Spiritus denique animales conceptionis abolitæ sunt auctores, si aut deficient, aut convenienti cum spiritibus animalibus viri harmonia destituantur. Defectu nempe spirituum fœminæ laborant ac inhabiles ad concipiendum ratione toni genitalium sic læsi evadunt, modo propter pathemata animi, v. gr. curas, sollicitudines, mœrorem, terrorem, &c. modo propter morbos diuturniores, e. gr. cachexiam, hydropem, scorbutum, luem veneream, ulcera inveterata, &c. In generationis autem negotio sicuti *B. Ettmüllerus Oper. Tom. 2. p. 1079.* certam proportionem & harmoniam inter marem & fœminam, sive spiritus utriusque animales, merito requirit, ita si talis in mulieris deficiat spiritibus, hæc frustra fœcundationis ab illo sperabit effectum. In quo tamen harmoniæ talis defectus consistat, non magis intelligere datur, quam harmonia ejusmodi ipsa satis explicari nequit, licet præsentia e-

jus

jus tunc præsumi possit, si femina, quod partes pariter-
genitales atque omnes fluidas optime valens, conjugium
primum cum viro sano sine prole, secundum autem cum
alio viro bene se hebente prolificum sive cum multiplici
prole experiatur.

XIX.

Atque rot vitii, tam partium genitalium, quam
fluidarum evolutis, tanquam causis proximis, haud dif-
ficulter ratio poterit ostendi, qua res dictæ non natura-
les, seu causæ remotæ in sterilitate progignenda conspi-
rent, sive in mulierum fluidas, sive solidas una partes ope-
rentur. Aer scilicet frigidior, humores condensando ac
poros constringendo, calidior fluida expellendo & solida
exsiccando, humidiorque serum augendo & consistentiam
emolliendo, corpori non minus toti, ac genitalibus
mulierum nocet. Gulosas & ebriosas rarius concipere,
quod pravis humoribus vim seminis suffocantibus, re-
pleantur, exemplo mulieris sterilis ab ebrietate crebri-
ore, *Riedlinus Lin. Medic. A. 4. p. 601.* docet. A potu
Caffèe venerem extingui scribit *Olearius Itiner. Persic. l. 5.
cap. 15.* quia nimium haustus humores incrasset. A mo-
tu vehementiori post congressum, atque clamoribus, ster-
nutatione, tusi, potissimum saltatione, *Hippocrates* jam
jam sterilitatem expectavit, in quantum genituram exu-
tero eliminet. Vita ediverso sedentaria humores cor-
poris corrumpendo stagnationi præbet ansam. Som-
nus nimius transpirationem reddendo copiosorem in-
spisat corpusq; exsiccat; vigiliæ autem diurniores spiri-
tus consumendo omnes partes enervant vid. *Montagnan.
Consil. 205. 5. sq.* Nec nimia venus alia ratione ad sterilita-
tem mulieres disponit. Ex affectibus demum animi,
mœrorem, terrorem esse comprimis, quæ sterilitatem cau-
sentur, in paragr. precedenti dictum, quibus iracundiam

quoque & odium licebit annumerare, dum invitos congressus esse irritos *Actius* recte refert.

XX.

Conjugii infœcundi an mulier causa debeat censeri, veteres quidem variis scrutabantur modis, quos tamen hinc inde prostantes, veluti nulli rationi innixos, negligere magis, quam hæc transcribere, præstabit. Ex mulieris potius, parentum, vel mariti hauriatur relatione, num recte valeat, an secus? num obstaculum aliquod, & quale, in viis viro ineundi potentiam adimat? num menses rite fluant, an albus potius stillat fluor? num ex signis vitium aliquod humorum vel totius cachexia, an ex præcedentibus & lassitudine spirituum defectus notum fiat? nam ex tumore duro, tactui renitentate, cum mensium subsistentia, & doloris absentia, suspicio scirrhi oritur, an orificii interni quædam occurrat excresecientia? Quarum causarum notitia quamvis obtineri possit, extraordinaria tamen orificii interni angustia, uteri defectus, omentum nimis prolongatum, hydrops uteri, non magis innotescunt, quam solitaria ovulorum conformatio viriosa. Utroque autem conjuge pancreaticæ vivente, sterilitatis causam in debitæ harmoniæ defectum rejicere demum conveniet.

XXI.

Ad prognosin jam quod attinet, sterilitas non tam malum reputari meretur periculosum, quam tædiosam: medela nunc promptius, nunc difficilior, sæpe plane non admittens. Spes siquidem sobolis concipiendæ incipit affulgere, si meatuum obstacula, v. g. clitoris elongata, utriusque protractæ aut concretæ, labia juncta, hæmorrhæm præternaturalis, uterus prolapsus dextre possit tolli. Nec sanguinis ac feri vitium recens curationem magis renuit, quam aliqualis spirituum defectus. Multo difficilior

cilius autem therapia procedit, si excrementa furga ali-
æve orificium internum occupent, aut cachexia universa-
lis subsit. Omnium minime vero sterilitas cedit, quan-
do profundior vaginae coalescentia, callositas, orificii in-
terni oclusio, substantia uteri scirrhusa & cartilaginea
inveterata etc. in causarum ejus centum veniunt. Et
quis putet, sterilitatem ab ulceribus inductam felicius cu-
rari posse, quam quæ a strictiori uteri compage, vel re-
quisita inter spiritus harmoniæ defectu dependet. Cæ-
terum mulier sterilis ut plurimum robustior est, ac juven-
tutem suam conservat, aliquando tamen etiam libidino-
sior variis morborum exponitur ærumnis.

XXII.

Cura sterilitatis sicut indicationibus rite debet in-
niti, ita pro diversitate causarum, quæ tanquam indican-
tia sui postulant remotionem aut correctionem, mul-
tum omnino variat. Virgæ siquidem muliebris ex-
crescentia nimia molestiam creante, ipsa chirurgiæ ope
rescindenda venit, ab *Aquapendente* p. 227. cum sequen-
tibus circumstantiis edocta: primum scilicet excrescen-
tia forcipe angustiore aliquamdiu stringatur, quo ejus sen-
sus ante operationem habetur, hinc pars volsella arre-
pta excindatur, diligentia adhibita, ne tam alte ipsam pe-
netremus, ut fluidas affectus, quem rhyada vocant, exci-
tetur. Orientales mulieres, advertente *Bellonio* illam
exurere, *Aegyptii* tamen nupturis virginibus excindere
consueverunt. Alii remotionem ejus adminiculo liga-
turæ, filo sericeo instituendæ, suadent; quoniam nihilo-
minus radix ipsius ut plurimum robustior & crassior ob-
servatur apice, ac inflammatio ejusmodi partium nervo-
sarum metuenda, minus commode in usum vocatur.

XXIII.

Nymphæ elongatæ aut coalitæ, ut & labia puden-
dorum,

dorum, si sint conglutinata, respinetur foemina cruribus retractis & coxis dilatatis, atque nunc nymphæ monstrosiores refecentur, nunc nympharum coherentium aut labiorum conglutinatorum limites atramento notentur, parti autem pudendorum superiori culter falcatus ita immittatur, ut deorsum spectet, & per inferiorem illorum partem ejus prodeat apex sicque interstitium praternaturale dissecetur. Membrana vaginæ orificium occludens, pariter cultro falcato vel recto superne deorsum demisso ac retracto per longitudinem incidatur, labia vero dissecta ita tractentur, ne denuo coalescant, præeunte *Fabric. ab Aquapendente Oper. Chirurg. p. 279.* Vaginæ coalescentia, si tantum interveniente membrana contingat, facile ope cultelli eadem ratione tollitur, modo post operationem nova coalescentia peso ex cera confecto inhibeatur. Quod si vero interstitium carneum adsit, ab ejus sectione partium propter hæmorrhagiam enormiorem, partim ob inflammationem subsecuturam, præstabit abstinere.

XXIV.

Cura scirrhi, sive uteri vaginam, sive fundum afficiat, à *Foresto* peragitur, postquam, venæsectio & evacuatio per alvum præmissa fuerit, per infestus ex sem. fœn. græc. lin. herb. puleg. artemis. fol. cucumer. agrest. atque pesos varios emollientes. Hinc decocto ex radic. lil. alb. bismalv. cucum. agrest. artemis. nepet. sicub. sem. lin. fœn. græc. flor. chamomill. violar. melilot. cum oleo amygdalar. dulc. fovet regionem uteri; post fotum unguentum applicat, ex butyr. recent. axung. porcin. pinguedin. gallin. anatin. anserin. ol. amygdal. dulc. & lilior. albor. mucilagin. sem. fœn. græc. cum vino extract. terebinth. cera &c. atque alternis denuo vicibus fomento ac unguento utitur, sicque duritiem magnam, quæ totum ferè uterum occupaverit, sublata fuisse, affirmat *libr. 28. obs. 45.*

obs. 45. in schol. Durities vero cartilaginea atque callosa
vaginæ itidem uteri ac fundi omnem respuit medelam,
quemadmodum etiam orificium uteri internum, si aut
agglutinatum, aut membrana firmiore coopertum inve-
niatur, pro incurabili ab *Aquapendente p. 280.* habetur.
Quorsum etiam excrescentiæ orificii uterini aliæ, fungosæ
& polyposæ pertinent.

XXV.

Ubi uteri fundus vel vagina situm mutaverit, aut
ipse etiam uterus inversus fuerit, partes has prolapsas, tum
in locum convenienter reponendas, tum repositas deti-
nendas præcipiunt omnes: *Iob. Munniks* tamen *Chirurg.*
libr. 1. p. 187. repositionem fundi uterini edocens, me-
rito suadet ante quamcunque repositionem consideran-
dum esse, an inflammatio adjungatur, aliusve tumor,
quibus apparentibus partem prolapsam fovendam prius
esse decocto florum chamomill. melilot. herb. cala-
menth. puleg. rosmarin. sem. dauc. levistic. Hinc
tumore imminuto, evacuatoque intestino per clysterem
ac lotio excreto ægra in lecto supina collocetur, & coxis
elevatis, poplitibusque reflexis, ac capite quantum fieri
potest demisso, ipsa basin tumoris manibus apprehendat
eamque introrsum adigat. Quod si ipsa perficere ne-
queat, chirurgus aut Obstetrix digitum in ejus orificium
immittat, ac sensim uterum attollat: vel accipiat candelam
ceream, sua crassitie vaginæ muliebri respondentem,
& ea citra violentiam omne id protrudat, quod procidit,
donec tota moles suam in locum fuerit reducta. Utero
reposito, ut ibidem contineatur, mulier in lecto recline-
tur cruribus extensis, ita ut unum alteri incumbat, & isto
in situ per aliquot dies maneat, interim adstringentem
D &

& roborantem fotum uteri regioni cum spongia talem adhibendo, qui v. gr. ex radic. consolid. major. rub. tinctor. herb. matricar. saly. puleg. folior. querc. flor. rosar. rubr. balauft. gland. alumia. semina. cumin. &c. vino rubro incoctis sit paratus. Sin] vero nulla perfectæ curationis spes sit, quo nihilominus a procidentia hac, facile repente, secura vivat foemina, pessulos sive globulos cereos in uterum intrudere ibidemque relinquere tenetur, de quibus vid. *Paræus libr. 23. cap. 41.* & *Hildanus Centur. 4. obs. 61.* aut circulos ex subere factos ceraque obductos juxta *Sculetum Armamentar. chirurg. Tab. 17.* Quibus tamen cunctis subligaculum sive Zonam Munniks præfert, quod tali munitæ mulieres sine periculo procidentia ambulare & munera sua obire possint.

XXVI.

Procidentia vero vaginae uterinae si ortum traxerit a cachexia totius, præter sui repositionem ac retentionem, speciatim quoque interne per decocta lignorum & alterantia, externe per fotus resolventes, corroborantes ac denique leviter adstringentes, curari postulat. Quibus vero quando procidentia non cedat, chirurgia in subsidium vocanda, parsque propendens vel sectione, vel strictiore ligatura removenda venit, iis circumstantiis observatis, cum quibus *Job van Meckren obs. 15.* & *Paræus Libr. 23. cap. 41.* totam operationem describunt; *Paræo* adhæc attestante, ipsius uteri gangrænosæ extirpationem cum salute ægræ fuisse administratam. Inversionem uteri illico restitutam, cruribusque ut artis est, positis, brevi curatam, tradit *Freder. Ruysch. obs. Anat. chirurg. 10.* allegata, docens una, nisi affectus hic illico profligetur, mortem statim subsequi. Tantum enim sanguinis ut-

pluri-

plurimum esse affluxum, ad uterum propendentem, ut statim inflammetur, induretur, & propter impeditam sanguinis circulationem gangranam concipiat. Turisifimam curandi uteri in ve si rationem *Molinett, Disfert. Anatom. Patholog. p. 329.* reputat amputationem, pluries a se, praesertim in verulis adhibitam; ligata quippe uteri cervice, mox infra nodum uterum esse abscindendum, & filum extans relinquendum, donec sponte sua deceserit.

XXVII.

Qua strictior fibrarum uteri atque totius corporis compages congenita est & quasi naturalis, vix emendari valet; qua vero post ortum contracta fuit, corrigi laud dubie valet mediis tam externis, quam internis. Externe ad fibras emolliendas laxiores reddendas cum fructu balnea aquae dulcis adhibeantur, usu saepius repetito, corpusque simul in moderato calore conservetur, ne transpiratio impediatur. Evitetur autem caloris non minus ac frigoris excessus, in quantum ille fibras rigidiores reddit, hoc vero poros cutaneos constringit, atque humiditatem transpirationi proximam ad interiora iterum repellit. Ast interne loco potus spirituosioris eligatur magis, qui particulis aquosis abundet; negligantur autem vina omnis generis atque spiritus vini cum acido quovis, quod cuncta talia fibras non modo indurando, sed & humores inspissando magis, noceant. Neque alimenta, succum glutinosum & viscosum continentia, asumantur. Si a calore hectico siccitas atque strictior fibrarum textura originem ducat, victus humectans commendatur atque roborans, v. gr. carnes boni succi, juscula consummata, amygdalata, ova tremula, olera, lac & serum lactis. Sic lac pro specifico in sterilitate, a
D 2 calidi-

cailliditate & siccitate suborta, *Lindenius* extollit. Infer-
viunt itidem, nunc injectiones in uterum ex pingui ju-
sculo & lacte cum oleo amygdalarum dulcium vel lilio-
rum alborum; nunc inunctiones orificii interni uteri cum
linimentis ex unguento dialthææ, adipe gallinæ, medul-
la cruris vituli &c. atque oleis prædictis parato; nunc
pesfaria ex radic. alth. contul. storac. liquid. succo por-
ri, adipe gallinæ &c. cum lana vel bombace exceptis,
teste *Primerosio l. a. p. 241.*

XXIIX.

Plethora venæsectionem indicat, quam quoque
Hippocrates de. Superfetat. bis in anno celebrandam sua-
det, præterquam quod victu tenuiori atque multa cor-
poris exercitatione sanguinis copia pederentim immi-
nuatur. Sanguini acriori ac fervidiori remedia aquosa
& temperantia prospiciunt: temperantibus in antece-
denti jam paragr. contra fibrarum rigiditatem a colore
hectico laudatis, emulsiones feminum 4. frigidior. majo-
rum & amygdalarum dulcium, ebur sine igne, cornu
cervi ustum atque philosophice calcinatum, crystallus
montan. terræ pingues, martialia &c. addi merentur.
Crasfior autem sanguis non minus ac coagulatus resol-
ventia & alterantia postulat, quæ inter volatilia eminent,
v. gr. Essent. costor. cum spirit. salis armoniac. Essent.
caryophyll. aromatic. Nec balnea, pesfaria, suffimigia,
linimenta cum purgantibus, negligenda, si sanguis con-
grumatus in uteri cavitate hæreat, prout in comitisfa
superius citata *Platerus* talia feliciter usurpavit, ut san-
guis coagulatus sub schemate corporis crasfi, lati, &
fibrosi ex utero exterminaretur.

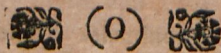
XXIX,

Lymphæ abundantia repetito purgantium, diureticorum, ac sudoriferorum usâ imminuitur; in utero tamen osculo simul nimis patulo adstringentia cum aromaticis sociata, sub forma balneorum, fomentorum, suffituum &c. ad ductum *Sennerti Prax. l. 4. P. 2. S. 4. c. 2.* & *Sylv. Prax. Medic. p. 525.* præscribenda. In fluore speciatim albo non solum serositatem atque turgescentiam humoris parastatarum atque totius corporis subtrahere convenit & corrigere per evacuantia & lignorum essentias atque decocta, sudorem etiam moventia, sed & tonum glandularum & fibrarum uteri restituere per fatus, injectiones & pessaria ex leviter adstringentibus ac roborantibus, v. gr. fol. myrt. rosar. rubar. plantag. symphyt. gall. sumach. malicor. bacc. juniper. &c. a *Primerosol. a.* laudatis. Et certe si in ulla sterilitatis specie ad thermas naturales, tanquam ad asylum, confugiendum est, fieri omnino debet, in ea, in qua serum uberius partium genitalium tonum laxavit. Unde *Timæus* in foemina sterili paragr. 18. memorata, aliis nihil proficientibus, a solis Thermis Carolinis exoptatum vidit effectum. Thermis autem naturalibus, quia etiam artificiales cum fructu substitui possunt, quas *Cardilucius in Hartmannum* ex herb. matricar. artemis. beton. salv. majoran. melisl. hyperic. sale commum. sulphur. & alumin. conficere docet, nullum est dubium.

XXX.

Tandem spiritus animales deficientes, quos foemina ex morbis chronicis diversis experiuntur, sublatis affectibus, facile denuo per confortantia, alimenta & potulenta

tulenta laudabilia restaurantur, modo pathemata animi una vitentur. Quomodo curatio tamen ejusmodi morborum v. gr. cachexiæ, hydropis, scorbuti, luis venereæ, gonorrhææ virulentæ, Mensium vitiatorum, obesifratum nimirum &c. a quibus nunc spirituum prius animalium defectus, nunc statim sterilitas resultet, recte debeat institui, ex celebrium Practicorum sine negotio peti poterit libris, cum nimis prolixum foret cuncta hic tradere, quæ ad eandem requiruntur. Neque Lector a me expectabit, ut multa contra infœcunditatem mulierum specifica subnectam, atque cum *Anato Lusitano Cent. 5. Curat. Medicinal. Curat. 53. in scholio Aloen*, & jejuno stomacho, & somni tempore devorandam, cum *Matthiolo Commentar. in Dioscorid.* semen ammi ex Alexandria allatum, cum *Borello Cent. 1. obs. 30.* Clandestinam sive Madronnam, cum *Hartmanno Prax. chymiatr.* sal saryrionis &c. fufe commendem. Talia siquidem hinc inde laudata, vel universalia non sunt, & eatenus tantum laudem merentur, quatenus peculiari indicato latifaciunt, vel superstitiosa plane habentur aut saltem ridicula, quale imprimis *Rhumelii* cernitur, quando *Medicin. spagy. tripartit. in Medicin. Mulier. cap. 8.* ad sterilitatem, aliis irritis Anguillam sacculo inclusam & utero impositam atque gestatam tanquam singulare atque certissimum remedium extollit. Ad finem potius properans Deo triuni pro gratia benigne concessa, laudem, honorem atque gloriam gratus decerno in semperiterna.

Leipzig, Diss., 1707

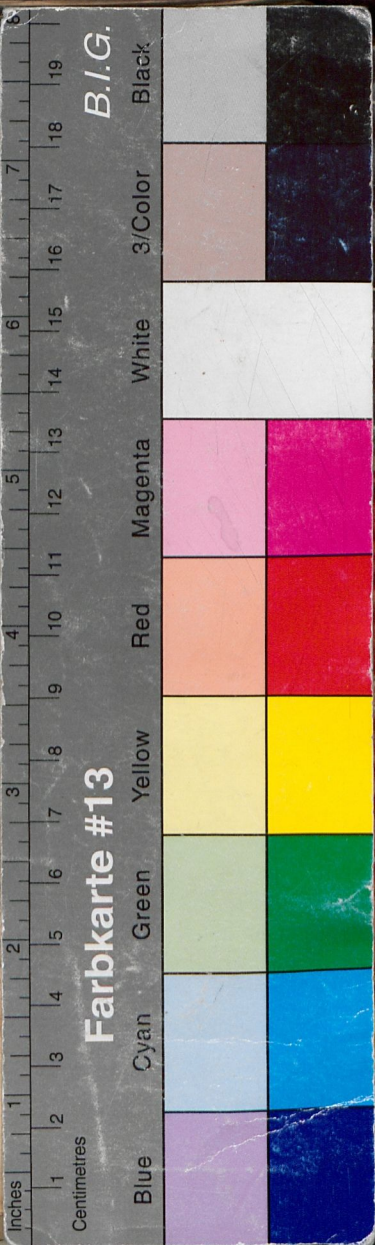
ULB Halle

3

005 395 437

Q. D. B. V. 1707, 16
DE

STERILITATE MULIERUM, PRO LOCO

In Gratosissima Facultate Medica
Lipsiensi,

suo tempore obtinendo

Publice disputabit.

MARTINUS NABOTH,
Phil. & Medic. D.

Respondente

JOHANN. ERNEST. KRUSCHIO,

Medic. Cultor.

Ad d. 16. Mart. Anno M DCC VII,

H. L. Q. C.

L I P S I Æ,
recusa 1709.